

Harczói Gálfalvi Imre emlékének.

A magába zárkozó érdemnek adom meg az őt megillető tiszteletet s egyházunk közérületét fejezem ki, midőn e néhány sort Harczói Gálfalvi Imre, erdélyi országos ítélőmester és unitárius egyházi főgondnok emlékezetének szenteltem. Egyike volt ő azon unitárius férfiaknak, a kikben szerencsés véralkat megnyerő személyiséggel, helyes gondolkozásmód cselekvési tapintattal és kifogástalan életiránnyal párosulva vivnak ki magok számára közbecsülést, s azt egész életöken át megtartják . . . Harczó, a Gálfalviak ősi nemes birtoka, már századok óta közszolgálatra képes hű honfiakat adott Marosszéknek és a kis Erdélynek, buzgó és tántorithatatlan hiveket a szabad hitelveken nyugvó unitárius vallásnak. A hitünket fentartó erős nemzetségek közé sorozzuk mi őket, kiknek ereje szép világi vagyon mellett előkelő mivelttségben, a szív természetes jóságában és a haza és közügyek iránti munkás érdeklődésben áll. Marosszéken az unitarismus kitünő képviselői, hitfelekezetünknek díszei voltak ők mindig, oly férfiak, kik jellemök és a közkormányzat zajtalan munkáiban való részvétök által az állami és egyházi élet gépezetének helyes menetére sikert mutatólag folytak bé.

E sorok tárgya is ilyen volt; csöndes munkásság között folyt le a nemzet félszázados nagy küzdelmében igénytelen, de hasznos élete. Gymnasialis tanulmányait az unitáriusok főiskolájában, a jogot az akkor híres kir. lyceumban Kolozsvártt végezve: a közhivatali pályára első lépcsőjére 1824. lépett, mint kir. főkormányászeiki jegyző, pár évet — akkor szokásos magyar erényeinkből kifolyólag — tiszteletből szolgálva; 1830. törvényhatóságába Marosszékbe ment haza s tiszteletbeli jegyző s igtató, 1831. ezekhez még alszéki bíró, 1832. derékszékbíró lett; 1833. a szék a m. vásárhelyi országos kórház egyik bizottsági tagjává választotta, de a mi formahibák miatt foganatlan maradt; 1834. helyettes, 1836. valóságos alkirálybíróvá választatott, 1838. másodsor körodai bizottsági taggá, mit a kir. kormányászeik is megerősített, reményét fejezvéni ki, az ország ezen intézetének helyes igazgatás által hasznossá tételére szentelendő buzgó igyekezetében; 1842. az erdélyi országgyűlés által az unitárius vallásközönség jogilletőségénél fogva egyik országos ítélőmesterré választatván s a felségtől megerősítettven: e díszes tisztet közmegnyugvásra viselte 1848-ig. A két ország politikai egyesülésének örök történeti fontossága tényét az országgyűlésen ő ig-

tatta jegyzőkönyvbe s jun. 18. övé volt a hivatalából folyó utolsó berekesztő szó. „Isten áldja meg a nagy Magyarhont — így szólt — s adja, hogy az unio által kebleinkben ébresztett szép remények valósuljanak! És e kérés az egész gyűlés igaz szívből viszhangoztatva oszlott szét . . .

Midőn 1849. az alkotmány felfüggesztetett, az ország jobbjaival a közszolgálat teréről ő is visszavonult, a nyarat birtokain, a telet egy meghitt baráti és rokonsági kört képezve a nagy tekintetben álló Sala-házzal, melyből Sala Károlinával 1834. febr. 19-én házassági frigyét kötött, Kolozsvárt töltötte, részt véve az unitáriusok önfentartási törekvéseiben, bizva, el nem csüggedve, a nemzeti érdekeknek a család és társadalmi munkásság szabadon maradt térein hű ápolására és megőrzésére igyekezve, vigaszt és fentartó erőt egy jobb jövő reményében és előkészítésében keresve. Oh ez évek a babyloni fogság gyászévei! Oh e szenvedések a leigázott nemzetnek pusztában való 12 évi kietlen bujdosása, szenvedései!

A váltság órája ütött. Európa politikai láthatárán megrázó vilámlám futott át. Magyarország egy pillanatra lerázta lánczeit, az alkotmány felújulóban volt, a hazafikötelesség mindenkit helyére szelítette, a haza fölkereste kipróbált elaggott fiait s Erdély népszerű itélőmesterét a király 1861. jun. 14. ismét itélőmesteri székébe szelítette vissza, mit ő örömmel fogadott, kötelességeit — mig lehetett — hiven teljesítette; de az idők ismét elborultak s ő 1864. sept. 15-én egész fizetését nyugdíjúl kapva, ismét harczi ősi birtokára vonult s ott töltötte el életének utolsó tiz évét, családja, a vallás és haza közjára iránti hív érzését végig megőrizve. Vallás-közönségünk 1859-ki zsinati főtanácsán kolozs-dobokaköri felügyelő-, 1862-ki zsinati főtanácsán pedig második főgondnokává választván, egyházunk közgyűlésein — mikor egészsége megengedte — kész-örömet jelent s szelid és békítő modorával egyházi legfőbb kormányzatunk sikeres folyamára áldásosan folyt bé. Még mult évi egyh. főtanácsunkon is jelen volt, s épp oly örömmel szemléltük őt akkor az elnöki székben, mint a minő fájdalommal vettük néhány hóval azután halálának gyászírét, mely 75 éves korában 1875 dec. 10-én következett bé. Lelke elszállt az örök világosság égi honába, pora atyáival egyesült az ősi birtok hantjai alatt, gyászoló hitvese s rokonai könyűikkel áldoztak koporsójánál, melyet szívüknek a gyásztakarónál sötétebb gyász fődött bé. . . . En az eltávozottnak „üdv“-et, hosszas földi pályájának hű társára vigaszt esdve a Mindenhatótól, a becsületes név és hív munkásságu élet számára e sorokban parányi helyet kérek a szerető haza és jó unitáriusok háladatos emlékezetében.

Ferencz József.